

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2016/16
Karar Sayısı : 2016/37
Karar Tarihi : 5.5.2016
R.G.Tarih-Sayı : 31.05.2016-29728

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum 2. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 63. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*verilecek ceza yarı oranında artırılır.*" ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Alışveriş merkezi içerisindeki bir mağazadan gece vakti hırsızlık yaptığı ileri sürülen sanık hakkında açılan kamu davasında, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I- İPTALİ İSTENİLEN KANUN HÜKMÜ

5237 sayılı Kanun'un itiraz konusu ibarenin de yer aldığı 143. maddesi şöyledir:

"Suçun gece vakti işlenmesi

Madde 143- (1) Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır."

II- İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA ve Rıdvan GÜLEÇ'in katılımlarıyla 16.3.2016 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ümit DENİZ tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

A- İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle, kanun koyucunun düzenleme yaparken hukuk devletinin bir gereği olan ölçülülük ilkesi ve bu ilkenin alt ilkeleri olan elverişlilik, gereklilik ve orantılılık

ilkeleriyle bağılı olduğu, ceza hukukunun amacının toplumsal yaşam bakımından önem arz eden hukuksal değerleri korumak ise de Devletin hukuksal değerleri korumak üzere sahip olduğu cezalandırma yetkisini kullanırken suç ve ceza arasındaki adil dengeyi koruması ve faile işlediği suçun ağırlığı ile orantılı ceza ve güvenlik tedbiri uygulaması gerektiği, orantılılık ilkesinin suçun nitelikli halleri için de gözetilmesinin zorunlu olduğu, kanun koyucunun nitelikli haller aracılığıyla farklılık gösteren eylemlere değişen oranlarda ceza verilmesi usulünü benimsediği halde gece vaktinin fiilin işlenmesine katkısı olmadığı hallerde cezanın artırılmasının belirtilen usul ve kanunun amacı ile bağdaşır yanının olmadığı, hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi durumunda cezanın artırılması makul karşılanabilirse de somut olayın kendine has özelliklerinin dikkate alınmaksızın cezanın yarı oranında arttırılmasının ceza adaleti ve orantılılık ilkelerine uygun olmadığı ve eşitlik ilkesiyle de bağdaşmadığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

4. Kanun'un 143. maddesi hırsızlık suçunun gece vaktinde işlenmesi hâlinde cezanın artırılmasını düzenlemektedir. İtiraza konu "*verilecek ceza yarı oranında artırılır.*" ibaresi ise suçun gece vakti işlenmesi nedeniyle yapılacak artırımın temel cezanın yarısı oranında yapılmasını öngörmektedir.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağılı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

6. Hukuk devletinde, ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerine ilişkin kurallar, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere suçların niteliği, işlenme biçimi, içerik ve yoğunluğu, kamu düzenini ihlal derecesi, cezaların caydırıcılığı, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın ihtiyaçları göz önüne alınarak saptanacak ceza siyasetine göre belirlenir. Kanun koyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımı ile karşılanacağı, nelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici sebep olarak kabul edileceği ve ceza sistemini tamamlayan müesseselerin nelerden ibaret olacağı hususlarında takdir yetkisine sahiptir.

7. Kanun koyucu, takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, bu yetkisini kullanırken suç ve ceza arasındaki adil dengenin korunması, öngörülen cezanın cezalandırmada güdülen amacı gerçekleştirmeye elverişli olması ve insan haysiyetine aykırı olmaması gibi anayasal ilkeleri de dikkate almak zorundadır.

8. Bununla birlikte sadece failin hareketini esas alarak ve hareket için öngörülen ceza miktarlarını kıyaslayarak suç ve ceza arasında adil denge bulunup bulunmadığı konusunda bir karar vermek sorunu tek yönlü ya da eksik olarak ele almak anlamına gelir. Suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının saptanmasında, herhangi bir suç için konulmuş ceza ile yapılacak bir kıyaslama değil, o suçun toplum yaşamında yarattığı sonuç, failin ve suçtan zarar görenin kişiliği, maddi ve manevi zararın azlığı veya çokluğu da etkilidir.

9. Kanun koyucu, Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde gece vaktini; güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar

devam eden zaman süresi olarak tanımlamış ve itiraz konusu kuralla, malı üzerindeki gözetim ve denetim gücü zayıflayan ve kendini korumasız hissetmesi nedeniyle daha fazla olumsuz etki altında kalan mağdurun huzur ve sükûnunun daha fazla bozulması, failin gece suçu daha kolay işleyebilmesi, kolluk güçlerinin yardımının gecikebilmesi, failin kimliğinin tespiti ve yakalanması ihtimalinin zayıflamasını dikkate alarak hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesini suçun ağırlaştırıcı nedeni olarak kabul etmiş ve verilecek cezanın yarı oranında artırılmasını öngörmüştür. Bu şekilde suç ve cezada ağırlaştırıcı nedeni ve bu nedene göre gerçekleştirilecek artırım oranını belirlemenin kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğu açıktır.

10. Öte yandan kuralın gerekçesine bakıldığında kanun koyucunun söz konusu artırımı gece vakti hırsızlık suçunun işlenmesinin olası etkileri nedeniyle suçta caydırıcılığı sağlamak amacıyla düzenlediği dolayısıyla da kamu yararını amaçladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kanun koyucu, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise "*elverişlilik*", "*gereklilik*" ve "*orantılılık*" olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. "*Elverişlilik*", getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, "*gereklilik*", getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, "*orantılılık*" ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da "*ölçülülük ilkesi*" gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur. Oranı dikkate alındığında belirlenen artırım miktarının, gece vakti hırsızlık suçunun etkili bir ceza ile karşılanması açısından gerekli, bu fiillerin işlenmesini ve yaygınlaşmasını önlemeye elverişli bir yaptırım olduğu açıktır. Bunların yanında, hırsızlık suçunun toplumsal etkisi ve işlenme oranı ile gece vakti işlenmesinin kamusal açıdan ciddi boyutta tehlikeler doğurabileceği dikkate alındığında verilen cezanın hâkime takdir hakkı tanınmaksızın yarı oranında artırılmasının ağır ve orantısız olduğu da söylenemez. Kaldı ki temel cezanın belirlenmesi sırasında suçun işleniş şekil ve şartları, suçlunun kim olduğu ve kişiliği gibi etkenlerin göz önüne alınması ve cezanın şahsileştirilmesi de olanaklıdır.

11. Bu bağlamda, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında, korunmak istenen hukuki yarar, suçun niteliği, meydana gelen neticeyi de göz önünde bulundurarak getirdiği kuralın, düzenlenme amacına ulaşmak açısından gerekli, bu amaca ulaşmaya elverişli ve orantılı olduğu anlaşıldığından hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

13. Kuralın Anayasa'nın 10. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

IV- HÜKÜM

26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun, 18.6.2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanun'un 63. maddesiyle değiştirilen 143. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "*verilecek ceza yarı oranında artırılır.*" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 5.5.2016 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Esas Sayısı : 2016/16
Karar Sayısı : 2016/37

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ